

“Η Πολιτεία έχει ανάγκη την Εκκλησία και όχι αντιθέτως”

[Μητροπολιτικό Έργο](#) / [Ι.Μ. Μάνης](#)

Με άρθρο του ο Μητροπολίτης Μάνης παρεμβαίνει στα θέματα που έχουν προκύψει και αφορούν τις σχέσεις εκκλησίας κράτους και το ουδετερόθρησκο. Όπως είναι φυσικό αντιδρά στην προσπάθεια που γίνεται αυτή η ορθόδοξη χώρα να χάσει την ταυτότητά της.

Διαβάστε το άρθρο του:

“Κατ’αυτάς, ήλθε στό προσκήνιο, ως μή ώφελε, ή έννοια τής ουδετεροθρησκείας. Είσηχθη στήν πρώτη παράγραφο τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Συντάγματος, ως πρόταση στήν ἀναθεώρηση τοῦ ὅλου ἄρθρου, τό ὁποῖο, ως γνωστόν, καθορίζει τίς σχέσεις Ἐκκλησίας καί Πολιτείας.

Ὡστόσο. ή έννοια, τής ουδετεροθρησκείας εἶναι μία ἀόριστη καί ἀσαφής έννοια, ή ὁποία στό διεθνές ἐκκλησιαστικό δίκαιο ἔχει ποικίλες ἐρμηνεῖες.

Ὁ ὁρος «θρησκευτική οὐδετερότητα» ἢ «οὐδετεροθρησκεία» ἔχει βαθειά τήν ρίζα του στόν ταραγμένο 16ο αἰῶνα στήν Εὐρώπη, μέ τά γεγονότα τῆς Μεταρρύθμισης καί τούς θρησκευτικούς πολέμους. Τό ἰδεολογικό αὐτό μόρφωμα εἶναι γέννημα τῆς ἀπολυτοποίησης τοῦ ὀρθοῦ λόγου καί τοῦ δόγματος *Deus Greator, sed non Gubernator*, παραποιήσεις τοῦ χριστιανισμοῦ.

Στό βάθος κρύβεται μία πεπλανημένη ἀντίληψη γιά λύτρωση ἀπό τόν «σκοταδισμό τῆς θρησκείας», δηλαδή ἀθεϊσμός.

Ὁ Διαφωτισμός, στή συνέχεια, τόν 18ο αἰῶνα, φάνηκε ὡς πανάκεια γιά τήν εἰρήνευση τῶν κοινωνιῶν, χωρίς βέβαια νά ἐπιλύσει τά βασικά ὄντολογικά προβλήματα τοῦ ἀνθρώπινου βίου.

Μερικά κράτη υἱοθέτησαν τόν ὁρο οὐδετεροθρησκεία γιά νά σταματήσουν οἱ διενέξεις καί ἀντιπαραθέσεις τῆς διχασμένης χριστιανωσύνης κυρίως μεταξύ Καθολικισμοῦ καί Προτεστантиσμοῦ.

Ἰδίως τό πολίτευμα τῶν ΗΠΑ χρησιμοποίησε τά μέγιστα τήν οὐδετεροθρησκεία γιά νά ἐξασφαλίσει τήν ἀμεροληψία του ἔναντι τῶν πολυαρίθμων θρησκευμάτων καί αἱρέσεων πού ἐμφανίστηκαν στή χώρα.

Ἀλλά γεννᾶται τό εὐλογο ἐρώτημα: Στήν δική μας χώρα πρός τί ἡ υἱοθέτηση τῆς οὐδετεροθρησκείας, ἐνός ξένου δηλαδή προτάγματος στό Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος;

Εἶχαμε στόν ἑλλαδικό χῶρο θρησκευτικούς πολέμους; Ὑφίσταται στενός ἐναγκαλισμός Ἐκκλησίας καί Κράτους; Δέν ἀσκεῖ τήν νομοθετική, ἐκτελεστική καί δικαστική λειτουργία τό Κράτος μέ τά θεσμικά ὄργανά του; (Πρόεδρος Δημοκρατίας-Βουλή-Κυβέρνηση-Δικαστήρια).

Ἐπειτα τί προσθέτει ἡ ρήτρα τῆς οὐδετεροθρησκείας, ἂν προσθέτει, τήν στιγμή πού ὑπάρχει τό ἄρθρο 13 τοῦ Συντάγματος, τό ὁποῖο κατοχυρώνει πληρέστατα τό δικαίωμα τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας μέ ὅλα τά θετικά ἐπακόλουθα τοῦ δικαιώματος αὐτοῦ;

Ἄλλωστε δέν θα μπορούσε νά εἶναι καί διαφορετικά ἀφοῦ ἡ ἐθνική ἐννομη τάξη ἔχει ἄρρηκτο σύνδεσμο μέ τήν Εὐρωπαϊκή Σύμβαση Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων καί εἰδικότερα, μέ τό ὅλο περιεχόμενο τοῦ ἁρθρου 9 καί τήν νομολογία τοῦ ἀντίστοιχου Δικαστηρίου τοῦ Στρασβούργου.

Ἐξ ἄλλου, αἰείποτε ἡ ὀρθόδοξη Ἐκκλησία σέβεται τά ἀνθρώπινα , ἀτομικά δικαιώματα καί διδάσκει παγίως ὅτι « ὅπου ἡ τῆς πίστεως εὐγένεια, οὐδείς βάρβαρος, οὐδείς Ἕλλην, οὐδείς ξένος, οὐδείς πολίτης, ἀλλ' εἰς μίαν ἅπαντες

ἀξιώματος ἀναβαίνουνσιν ὑπεροχὴν»(ΐω. Χρυσοστόμου PG. 60,406). Στό ἰσχύον Σύνταγμα θετικότατα συνυπάρχουν τὰ ἄρθρα 3 καὶ 13 καὶ οὐδόλως διαταράσσει τό ἓνα τό ἄλλο.

Ἡ ἀοριστολογία τῆς ρήτηρας αὐτῆς φέρει συνάμα καὶ ἓναν ἄλλο προβληματισμό.

Τίθεται τό μεῖζον ἐρώτημα: Γνωρίζουμε, μέ συγκεκριμένη ἐπάρκεια, τό σκεπτικό τοῦ συνταγματικοῦ νομοθέτη, τό βούλημα, καθορίζον σαφέστατα τὴν ἔννοια, τό περιεχόμενο, τὴν αἰτία καὶ τὸν σκοπό τῆς εἰσαγωγῆς τῆς ρήτηρας αὐτῆς στό ὑπό ἀναθεώρηση Σύνταγμα; Ποιό εἶναι τό back-ground, καὶ ποιός θὰ τό ἐρμηνεύσει;

Θὰ προσθέσουμε στά ἐκάστοτε Δικαστήρια τὴν ἐπίλυση τῶν διαφορῶν πού θα προκύψουν καὶ ἀντὶ τῆς συνοχῆς καὶ ἡρεμίας τῆς κοινωνίας θὰ ἐπικρατεῖ ἡ ἀβεβαιότητα καὶ ἡ ἀστάθεια μέχρι τὴν ἐκδοση τῆς δικαστικῆς ἀπόφασης;

Ἀκόμη μία σειρά ζητημάτων, ὡς ἐορτολόγιο, ἐπίσημες ἀργίες καὶ τελετές, ἱερά σύμβολα, καὶ ἄλλες θρησκευτικὲς ἐκδηλώσεις, πῶς θὰ ἀντιμετωπισθοῦν ὅλα αὐτὰ μέ τὴν ἐφαρμογὴ τῆς οὐδετεροθρησκείας;

Τὰ ζητήματα αὐτὰ δέν εἶναι οὐδόλως δευτερεύουσας σημασίας γιὰ τὸν ἑλληνικὸ λαό πού στήν συντριπτικὴ πλειοψηφία του ἀποδέχεται τὴν ὀρθόδοξη χριστιανικὴ διδασκαλία.

Γι' αὐτό καὶ προχειρότητα στὸν ὑπέρτατο νόμο δέν συγχωρεῖται. Ἰσχύει ἐν προκειμένῳ ὁ βιβλικὸς λόγος κατ' ἀναλογίαν, «ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι, καὶ ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω ἔτι, ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ καὶ ὁ μισθός μου μετ' ἐμοῦ , ἀποδοῦναι ἐκάστῳ ὡς τό ἔργον ἔσται αὐτοῦ».(Ἀποκ.22,11-12).

Στό σημεῖο αὐτό ἀξίζει νὰ ὑπογραμμίσουμε ὅτι ἡ ρήτρα αὐτὴ δέν ἔχει καὶ γιὰ ἓνα ἀκόμη λόγο, θέση στό ἄρθρο 3 καὶ μάλιστα ἐμφαντικὰ ὡς πρώτη παράγραφος. Ὁ λόγος εἶναι ὅτι ἔρχεται σέ εὐθεία ἀντίφαση μέ τό ἀμέσως παρακάτω κείμενο, τό ὁποῖο ὁμιλεῖ γιὰ «ἐπικρατοῦσα θρησκεία στήν Ἑλλάδα, τὴν Ὄρθόδοξη Ἐκκλησία».

Δηλαδή, ἀπό τό ἓνα μέρος οὐδετεροθρησκεία καὶ ἀπό τό ἄλλο ἐπικρατοῦσα θρησκεία, ἡ Ὄρθόδοξη Ἐκκλησία. Ἐξαρτᾶται βεβαίως ποία ἐρμηνεία δίδεται ἐκάστοτε στὸν ὅρο «ἐπικρατοῦσα θρησκεία» πού ἔχει καὶ διαπιστωτικό καὶ κανονιστικό χαρακτήρα.

Ὅπως ἐπίσης ἀπαράδεκτη κρίνεται ἡ ἀπάλειψη τῆς λέξεως «Ἀνατολικῆς» Ὄρθόδοξης Ἐκκλησίας, τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ ὡς καὶ ἡ ἐν συνεχείᾳ ἡ φράση, «ἡ ὀρθόδοξη Ἐκκλησία, πού γνωρίζει κεφαλὴ τῆς τὸν Κύριο ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστό».

Ἐν προκειμένῳ δημιουργεῖται σύγχυση καὶ ἀκόμη περισσότερη ἀοριστολογία,

καθ'ὅτι ἔχει πάντοτε σημασία ἡ ἀκρίβεια τῆς ὀρολογίας καί μάλιστα σέ νομικά κείμενα ὡς καί ἡ ἀντίστοιχη θεολογική καί ἐκκλησιολογική. Ποιανοῦ εἶναι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία; Δέν εἶναι τοῦ Χριστοῦ; Τί μᾶς φοβίζει ἡ ἐπίκληση τοῦ θεοῦ Ὁνόματος;

Τί ἐμποδίζει νά ἀναγράφεται τό ὄνομα τοῦ Χριστοῦ; Γιατί ἄραγε αὐτός ὁ ἐξοβελισμός τοῦ Χριστοῦ, ὑπενθυμίζοντας ἐν προκειμένῳ τήν γνωστή φράση τῶν Γαδαρηνῶν τοῦ Εὐαγγελίου: «Καί ἦρξαντο παρακαλεῖν (τόν Χριστόν) ἀπελθεῖν ἀπό τῶν ὁρίων αὐτῶν»(Μαρκ. 5,17).

Γιά νά γίνει ὁμῶς κατανοητό αὐτό χρειάζεται μιά ὁλόκληρη παιδεία μέ τήν εὐρύτερη ἔννοια τοῦ ὅρου. Παιδεία στό τί εἶναι τελικά Ἐκκλησία; Καθ' ὅτι ἐπικρατεῖ ἄγνοια ἢ ἡμιμάθεια. Ἐχουμε ἓνα σοβαρό ἔλλειμμα ἐκκλησιολογίας.

Ὅμιλουν πολλοί περί Ἐκκλησίας χωρίς γνώση γιά τήν φύση, τήν οὐσία, καί τό περιεχόμενό της. Αὐτός εἶναι στό βάθος ὁ λόγος καί ἡ αἰτία τῶν ἀντιεκκλησιαστικῶν ἀπόψεων, τοῦ ἀρνητισμοῦ γιά τήν Ἐκκλησία, τῆς παρεξηγημένης εἰκόνας της καί τοῦ λόγου της.

Θεωροῦν πολλοί ὅτι Ἐκκλησία εἶναι μία καλή ἔστω ΜΚΟ, ἓνα σωματεῖο, ἓνα σύστημα πού φτιάχνει ὁπαδούς. Γι'αὐτό φθάνουν ἄλλοι νά διαχωρίζουν Χριστό καί Ἐκκλησία καί ἄλλοι νά θέλουν, νά «ἐπιδιορθώσουν» καί «σώσουν» τήν Ἐκκλησία.

Βέβαια εἶναι γεγονός, ὅτι ἡ Ἐκκλησία ὡς θεοῖδρυτο καθίδρυμα καί μυστήριον μέ τήν θεολογική ἔννοια τοῦ ὅρου, ὡς «σῶμα» καί «πλήρωμα» Χριστοῦ θά συνεχίζει νά συναντᾷ στά πρόσωπα τῶν ἀνθρώπων τήν ἀρνηση καί τήν περιφρόνηση, ἀλλά συνάμα καί τήν κατάφαση καί βίωση τοῦ μυστηρίου αὐτῆς, τῆς ἄλλης πραγματικότητος.

Καί φυσικά ἡ Ἐκκλησία διά μέσου τῶν αἰώνων θά πορεύεται καί θά ἀναγεννᾷ τόν κόσμον «οὐ τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου μεταβαλλομένης, ἀλλά τῆς κακίας ἐλαυνομένης».

Ἀπό τά παραπάνω καθίσταται ἐνεργέστατα ὅτι ἡ μεταφύτευση μιᾶς ὀθνείας ρήτρης γιά τήν ἑλληνική ἱστορία καί τήν πραγματικότητα ὁμοιάζει ὡς φύτευμα σέ ἄγονη γῆ. Τοῦτος ὁ τόπος αἰείποτε στηρίζεται στήν ἑλληνορθόδοξη πίστι. Ἔτσι προχώρησε καί μεγαλούργησε.

Εἰδικῶς δέ, τό ὀρθῶς διατυπωμένο καί ἐν ἰσχύει ἄρθρο 3 τοῦ Συντάγματος 1975 δέν εἶναι ἀπλῶς ἓνα νομικό κείμενο, ἀλλά ἓνα μνημειῶδες ρῆμα, ἐμβληματικό τοῦ

Ἑλληνικοῦ Γένους καί τῆς μακραίωνης ἱστορίας του.

Ἡ Ὁρθοδοξία καί περαιτέρω ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μέ τήν οὐδετεροθησκεία δέν φοβᾶται, οὔτε μειώνεται, οὔτε ἔχει ἀνάγκη ἐξωτερικοῦ γοήτρου.

Ἡ Πολιτεία μέ μία τέτοια υἱοθέτηση, τῆς οὐδετεροθησκείας, δηλαδή ἀποστασιοποιημένη ἀπό τίς προγονικές ρίζες της, θά πορεύεται συνεχῶς, μέ ἀντιφάσεις , μέ ἐγκλωβισμούς σέ ἰδεολογικά μορφώματα, σέ παρακμιακές ἠθικές καταστάσεις, τελικά σέ βλάβη τοῦ συνόλου τῆς ἐλληνικῆς κοινωνίας.

Ἡ Πολιτεία ἔχει ἀνάγκη τήν Ἐκκλησία καί ὄχι ἀντιθέτως. Γιά νά μιλήσουμε ἐνδοκοσμικῶς αὐτό ἀπαιτεῖ τό ἐθνικό συμφέρον , ὁ ρεαλισμός γιά τήν συντήρηση τῆς ὑπόστασης τοῦ Ἕθνους μέσα στή δίνη τῆς συνεχῶς αὐξανόμενης παγκοσμιοποίησης καί ἀστάθειας λαῶν καί κρατῶν ἢ μή καταγραφή τῆς ρήτηρας αὐτῆς.

Κοντολογίς, μέ τήν ψυχροσύνηση τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ, δέν συνάδει ἡ οὐδετεροθησκεία οὔτε καί ἐπικροτεῖται.

Ἐν τέλει, ἄραγε, ἔχουμε σκεφθεῖ ἐκείνους, τούς πρώτους συντάκτες τῶν Συνταγμάτων τῆς Ἑλλάδος ἀμέσως μετά τήν ἀνεξαρτησία τοῦ Ἕθνους μέ ποῖο πνεῦμα διετύπωσαν τά νομοθετικά ἐκεῖνα κείμενα;

Ὑπάρχει σήμερα, αὕτη ἡ σοφία τους γιά τήν ὀρθοδοξία καί τόν ἐλληνισμό; Αὐτό ὁμως εἶναι θέμα πρωτίστως συνείδησης.”